

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 588/2024-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Červeňova 15, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 1C/11/2018 v období po právoplatnosti nálezú Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. IV. ÚS 621/2022-43 zo 7. februára 2023 a proti postupu Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 2Co/33/2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 26. septembra 2024 domáhajú vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1C/11/2018 po právoplatnosti nálezú ústavného súdu č. k. IV. ÚS 621/2022-43 zo 7. februára 2023 (ďalej aj „nález ústavného súdu“) a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2Co/33/2023. Sťažovatelia zároveň žiadajú, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov a priznal každému zo sťažovateľov finančné zadost'učinenie vo výške 3 000 eur od okresného súdu, vo výške 2 500 eur od krajského súdu a spoločne a nerozdielne priznal sťažovateľom náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka ako žalobkyňa (matka po zomrelom) podala na okresnom súde 18. apríla 2018 žalobu o náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy

spôsobenú poskytnutím zdravotnej starostlivosti *non lege artis*. Následne 19. júna 2018 do konania na jej strane pristúpil aj sťažovateľ (brat po zomrelom).

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 1C/11/2018-1856 z 5. decembra 2022 zaviazal žalovaného povinnosťou zaplatiť sťažovateľke náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 20 000 eur a náklady vynaložené na pohreb zomrelého vo výške 410,08 eur, sťažovateľovi zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 10 000 eur, v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a rozhodol o nároku na náhradu trov prvoinštančného konania. Proti rozsudku podali obe sporové strany odvolanie.

4. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 19. júla 2022 a doplnenou 19. septembra 2022 obrátili na ústavný súd, ktorý nálezom č. k. IV. ÚS 621/2022-43 zo 7. februára 2023 konštatoval porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1C/11/2018 a priznal im trovy konania.

5. Krajský súd ako odvolací súd uznesením č. k. 2Co/33/2023-2092 z 27. augusta 2024 rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

II.

Argumentácia sťažovateľov

6. Sťažovatelia podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k súdu prvej inštancie odôvodňujú tým, že bezprostredne po vydaní a právoplatnosti nálezu ústavného súdu zo 7. februára 2023 vo veci sťažovateľov ani v primeranej dobe nedošlo zo strany súdu k náprave a krokom, ktoré by smerovali ku skončeniu konania. Okresnému súdu trvalo 3 mesiace a 2 týždne vec predložiť odvolaciemu súdu, a to napriek tomu, že ide o podružnú agendu súdu (úkony pri odvolaní), čiže nie je daná právna alebo faktická zložitosť veci.

7. Vo vzťahu k odvolaciemu súdu sťažovatelia namietajú, že ten až po viac ako 1 roku a 3 mesiacoch od predloženia spisu (22. mája 2023) a viac ako 1 roku, 6 mesiacoch a 3 týždňoch od vydania nálezu ústavného súdu v predmetnom konaní rozhodol (27. augusta 2024) o odvolaní sťažovateľov (z 8. februára 2023).

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Predmetom tejto ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľov o porušení ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov prietahovým postupom súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu v konaní, ktoré dosiaľ trvá viac ako šesť rokov a nie je právoplatne skončené.

9. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci (napr. II. ÚS 26/95, I. ÚS 76/03, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017). Samotným prerokovaním veci na všeobecnom súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý

znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (obdobne III. ÚS 127/03, IV. ÚS 221/04).

10. Ústavný súd sa zameril na preskúmanie opodstatnenosti ústavnej sťažnosti sťažovateľov so zreteľom na svoju doterajšiu rozhodovaciu prax. Pri ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny) ústavný súd už v minulosti odmietol ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú „vzhľadom na skutočnosť, že celková doba konania pred súdom, ako aj postup zákonného sudcu nesignalizovali reálnu možnosť zbytočných prietáhov, a tým ani porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy“ (II. ÚS 109/03), resp. ak „argumenty v sťažnosti sťažovateľa nepreukázali v čase podania sťažnosti takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie“ (II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04).

11. Sťažovatelia sa po 1 roku a 7 mesiacoch od právoplatnosti skoršieho nálezu ústavného súdu opätovne obrátili na ústavný súd v tej istej veci a tvrdia, že aj naďalej v napadnutom konaní dochádza k zbytočným prietahom, a tým aj k porušovaniu nimi označených práv. K uvedenému konaniu malo dôjsť postupom súdu prvej inštancie, ako aj postupom odvolacieho súdu.

12. Z predloženého súdneho spisu vyplýva, že v čase rozhodnutia ústavného súdu o prvej ústavnej sťažnosti sťažovateľov na prietahy v konaní (7. februára 2023) už bolo vo veci okresným súdom rozhodnuté rozsudkom z 5. decembra 2022 a zároveň už boli okresnému súdu doručené aj odvolania proti rozsudku podané sťažovateľmi (8. februára 2023), ako aj žalovaným (20. februára 2023). Následne pristúpil okresný súd k vykonaniu procesných úkonov nevyhnutných pre predloženie veci odvolaciemu súdu (tzv. replika a duplika). Vzhľadom na rozsiahlosť vyjadrenia sťažovateľov (60 strán) požiadala protistrana o predĺženie lehoty na vyjadrenie (pôvodne určenej na 15 dní) o ďalších 7 dní, čomu okresný súd vyhovel. Následne bola vec 22. mája 2023 predložená odvolaciemu súdu.

13. Sťažovatelia podaním z 22. júla 2024 adresovaným krajskému súdu namietali prietahy v konaní na odvolacom súde. V odpovedi z 1. augusta 2024 predsedníčka krajského súdu konštatovala, že k prietahom vo veci sťažovateľov odvolacím súdom nedošlo. Vo veci sťažovateľov nebolo dovtedy rozhodnuté, a to vzhľadom na lehoty na rozhodnutie o odvolaní, ktoré závisia od výšky nápadu vecí do súdneho oddelenia, od poradia jednotlivých vecí a od počtu prerozdeľovaných vecí po sudcoch, u ktorých bola iná prekážka výkonu súdnictva. Zároveň uviedla, že charakter vecí sťažovateľov nespĺňa podmienky jej prednostného vybavenia podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ani podľa kritérií na určovanie súdnych konaní, ktoré majú prebehnúť s väčšou rýchlosťou, stanovených rozhodovacou praxou Európskeho súdu pre ľudské práva či pravidlami upravenými v rozvrhu práce krajského súdu. Vychádzajúc z vyjadrenia predsedu senátu, má senát záujem na vybavení veci čo najskôr, a teda vec by mala byť rozhodnutá v septembri 2024. Odvolací súd napokon rozhodol skôr, a to 27. augusta 2024. Vec bola súdu prvej inštancie vrátená 30. septembra 2024 a ten obratom pristúpil k doručovaniu rozhodnutia odvolacieho súdu (právnomu zástupcovi sťažovateľov bolo doručené 9. októbra 2024).

14. Vychádzajúc z uvedeného, sa ústavný súd nestotožňuje s názorom sťažovateľov, že postup vo veci konajúcich všeobecných súdov po právoplatnosti nálezu ústavného súdu nesmeruje ku skončeniu konania.

15. Postup okresného súdu po vydaní nálezu súvisiaci *de facto* s úkonmi potrebnými na predloženie veci odvolaciemu súdu (február až máj 2024) nevykazuje žiadne znaky prietahového konania.

16. Ústavný súd pri posudzovaní postupu krajského súdu zobral do úvahy celkovú dĺžku napadnutého odvolacieho konania v trvaní 1 roka a 3 mesiacov (od mája 2023 do septembra 2024), zohľadňujúc predmet napadnutého konania (bod 2 tohto rozhodnutia) vrátane toho, čo je pre sťažovateľov „v stávke“. Podľa názoru ústavného súdu už na prvý pohľad nemožno v napadnutom konaní uvažovať o takých prietahoch, ktorých intenzita by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie umožňovala dospieť k záveru o porušení základných práv sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny či práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd v nadväznosti na uvedené poukazuje tiež na skutočnosť, že odvolací súd vo veci rozhodol uznesením z 27. augusta 2024, teda ešte skôr, ako bol sťažovateľom predsedníčkou krajského súdu daný príslub rozhodnutia v septembri 2024 (bod 14 tohto rozhodnutia). Sťažovatelia mohli predpokladať, že v ich veci bude do októbra 2024 rozhodnuté, napriek tomu nedali odvolaciemu súdu žiadny priestor na vybavenie veci v súlade s príslubom vyjadreným v odpovedi na nimi namietané prietahy v konaní adresované predsedníčke súdu a obrátili sa na ústavný súd.

17. Pokiaľ ide o presvedčenie sťažovateľov, že zrušenie rozsudku okresného súdu je potrebné pričítať na jeho ťarchu, ústavný súd rezultuje, že obdobie, počas ktorého sa súdny spis nachádzal na krajskom súde (máj 2023 až september 2024), nemožno samo osebe pričítať na vrub nečinnosti alebo neefektívnemu postupu okresného súdu, keďže išlo o prvé zrušujúce rozhodnutie, ktorého vydanie v odvolacom konaní predpokladá aj Civilný sporový poriadok. Obvykle zohľadňoval túto skutočnosť v prípadoch, ak by v postupe všeobecných súdov dochádzalo k opakovanému zrušovaniu ich rozhodnutí v odvolacom (ak to bolo prípustné) alebo dovolacom konaní, čo by mohlo viesť k dôvodnosti záveru o neefektívnom alebo nesústredenom postupe súdu nižšieho stupňa (m. m. III. ÚS 196/06, I. ÚS 299/2021, I. ÚS 155/2023, I. ÚS 361/2023), to ale nie je prípadom sťažovateľov. Uvedené platí o to viac, že ústavný súd v náleze zo 7. februára 2023 konštatoval, že pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, napadnuté konanie možno celkom určite považovať za zložité. Náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých pri smrti blízkej osoby vyžaduje štandardne znalecké dokazovanie týkajúce sa postupov ošetrovúcich zdravotníckych pracovníkov, zdravotníckeho zariadenia, samotnej zdravotnej dokumentácie zomrelého a častokrát aj konfrontáciu rôznorodých záverov znalcov z oblasti medicíny. V tomto kontexte ústavný súd zároveň zdôraznil, že aj keď je predmetné konanie štandardnou súčasťou rozhodovacej praxe súdov, to v žiadnom prípade neznamená, že nemôže byť objektívne zložité. Na druhej strane ide o konanie s mimoriadnym významom pre sťažovateľov.

18. Zohľadniac zistené skutočnosti a všetky okolnosti prípadu (charakter konania, nevynímajúc význam konania pre sťažovateľov a samotné správanie sťažovateľov), aj pri prísnejšom nazeraní na postup okresného súdu aj krajského súdu v konaní po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. IV. ÚS 621/2022-43 zo 7. februára 2023 ústavný súd dospel k záveru, že v konaní pred okresným súdom a ani v konaní pred krajským súdom konaní nedošlo k zbytočným prietahom, preto ústavnú sťažnosť sťažovateľov pri jej predbežnom prerokovaní odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

19. Ústavný súd zároveň pripomína, že prípadná následná nečinnosť okresného súdu alebo jeho prípadná následná neefektívna, resp. nesústredená činnosť by mohla založiť inú kvalitu posudzovania zbytočných prietáhov, čo by mohlo mať za následok vyslovenie porušenia práv sťažovateľov ústavným súdom. V takom prípade by toto rozhodnutie nebolo prekážkou prípustnosti opätovného konania pred ústavným súdom a rozhodovania vo veci samej, čo však neplatí pre alternatívu unáhlene opakovaného podania ústavnej sťažnosti.

20. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľov v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. novembra 2024

Libor Duľa
predseda senátu